

De nieuwe editie van één van de toonaangevende criminologische handboeken in het Nederlandse taalgebied is uit. De derde *Tegen de regels* is een volledig herziene versie geworden van zijn voorganger uit 1980. Zoals zijn voorgangers is ook dit handboek een stevig didactisch instrument dat menig student in opleiding zal vergezellen. Met zijn eenvoudige opzet en structuur is dit boek ook een daadwerkelijke inleiding tot de belangrijkste dimensies en vraagstukken van de criminologie. In een kort eerste deel wordt ingegaan op de basisvragen en begrippen binnen de criminologische wetenschap. In een omvangrijk deel II wordt aandacht besteed aan het verklaren van criminaliteit. Ten slotte komen in deel III de manieren van reageren op criminaliteit aan bod.

Deze inleiding tot de criminologie is een mooi en sterk gedocumenteerd boek geworden. Ondersteund door een rijke bibliografie, maken de verschillende bijdragen door verschillende auteurs de diverse criminologische vraagstukken toegankelijk. Vooral deel I geeft een zeer didactische en genuanceerde kijk op het onderzoeksobject van de criminologie. Door het heldere en toegankelijke taalgebruik is dit deel bijzonder geschikt voor eerstejaarsstudenten.

Het omvangrijke Deel II besteedt aandacht aan de verschillende criminologische verklaringsmodellen. Zoals de redactie in het voorwoord stelt, zijn handboeken zoals deze een kind van hun tijd. Zo wordt bijvoorbeeld in de versie *Tegen de regels I* (1977) en *II* (1980) veel aandacht besteed aan de maatschappelijke reactie en haast niet aan de ethiologie of verklaringen van criminaliteit. Ook *Tegen de regels III* is een kind van onze tijd. Het is opvallend hoeveel aandacht er nu wél gegeven wordt aan het verklaren van criminaliteit. Vijftig procent van *Tegen de regels III* gaat over het verklaren van criminaliteit en dit in tegenstelling met zijn voorganger. In *Tegen de regels III* komen weliswaar de verschillende actoren, dader, slachtoffer en wetgever-wetshandhaver aan bod. Maar m.i. is de belangrijke plaats die het verklaren van criminaliteit nu opnieuw inneemt toch een teken aan de wand. Vandaag kan het "oorzakelijk" perspectief op vernieuwde aandacht rekenen en staat de dader opnieuw centraal als onderzoeksobject van de criminologie. In *Tegen de regels* worden deze toch niet zo evidente verschuivingen in de criminologie op een mijn inziens iets te nuchtere en zakelijke wijze gepresenteerd. Didactisch en pedagogisch gezien is dit waarschijnlijk een legitieme en gerechtvaardigde keuze. Het brengt immers een haast neutraal en representatief beeld van de verscheidenheid. Elk hoofdstuk van deel II wordt afgesloten met de opmerking dat respectievelijk de biologie, psychologie, etc. een zinvolle bijdrage kan leveren aan de criminologie. Maar wat met het wetenschappelijke én maatschappelijk debat dat precies de ethiologische dimensie in de criminologie met zich brengt? Dat debat wordt als een evidente aangestipt aan het einde van het hoofdstuk betreffende de biologische, biopsychologische en biosociale verklaringen. Maar daar blijft het bij. Er wordt in dit boek niet echt gedebatteerd.

Het lijkt makkelijk om een inleiding tot de criminologie kritisch te bespreken ... Maar dat is het niet. Het gaat immers om een handboek dat een inwijdende taak heeft en dus niet alles, maar wel het essentiële, aan bod moet laten komen. Bij een bespreking is het dan van belang om na te gaan op welke manier de

materie wordt afgebakend. Welke keuzes werden gemaakt? In *Tegen de regels III* wordt er bijvoorbeeld expliciet gekozen om geen “vormen van criminaliteit” apart te bespreken. Dit maakt dat criminaliteit in deze inleiding nog te veel als een amorf en ondoorzichtig geheel wordt gepresenteerd. De complexiteit en verscheidenheid van dat wat criminaliteit wordt genoemd, komt in dit boek niet geheel tot zijn recht. Gezien de revival van de criminologische verklaringstheorieën lijkt het me daarom juist wel van belang de klemtoon te leggen op de vele verschillende soorten criminaliteit.

Het is ook opmerkelijk hoe weinig aandacht er wordt besteed aan nieuwe pistes of meer “exotische” of onvermoede vraagstukken voor criminologie. Een voorbeeld in deze zin is zeker het mensenrechtenvraagstuk of het vraagstuk van de “oorlogscriminaliteit” en de misdaden tegen de menselijkheid.

Tot slot nog een bedenking. *Tegen de regels* is geen bevlogen of engagerend werk, waarin de grote vraagstukken en discussies, de wetenschappelijke, ideologische, politieke of filosofische gezichten van de criminologie op een uitdagende wijze aan bod komen. *Tegen de regels III* is een bijwijlen pragmatisch, niet-ideologisch, “zakelijk” of kleurloos, maar zonder twijfel zeer degelijk én didactisch werk. De kwaliteiten staan als een paal boven water. *Tegen de regels III* is het criminologisch handboek voor onze streken. En toch ... Toch bekreep me een haast nostalgisch gevoel dat me terugvoerde naar mijn eerste lectuur van BIANCHI's *Basismodellen*. Overwegend dat je je studenten een lectuuropdracht moet geven en zij hun eerste stappen zetten in de criminologisch wetenschappelijke literatuur, dan blijf ik BIANCHI's boek als eerste stap uitdagender, motiverender en interessanter vinden.

Jenneke CHRISTIAENS

L. WALGRAVE (red.), *Restorative Justice for Juveniles. Potentialities, Risks and Problems*, Leuven, University Press, 1998, 407 p.

Dit boek is de neerslag van papers die werden gepresenteerd op de Internationale Conferentie georganiseerd door de onderzoeksgroep Jeugdcriminologie van de Katholieke Universiteit Leuven, in mei 1997. Dit boek is een eerste weergave van papers, een tweede weergave kan worden gevonden in *Restoring Juvenile Justice* (G. BAZEMORE en L. WALGRAVE, red.).

Een eerste deel van het boek handelt over de principes van herstelrecht, een tweede over herstelrecht in formele settings, en een derde over de praktijk. L. WALGRAVE duidt op het belang van herstelrecht als derde weg, omdat zowel het klassieke strafrecht als rehabilitatie niet blijken te werken.

Zoals vermeld, handelt het eerste deel over de principes van herstelrecht.

P. MCCOLD beschrijft de resultaten van de Werkgroep over Herstelrecht van de Alliantie voor NGO's over Criminaliteitspreventie en Strafrecht. Men poogde, via de Delphi-methode, na te gaan wat herstelrecht is, maar men kwam vooral tot de conclusie dat er nog vele vragen onbeantwoord blijven.

J. TRÉPANIER van zijn kant, bekijkt of herstelrecht de problemen i.v.m. legitimiteit en strafrecht oplost, zonder nieuwe problemen te creëren. Dit houdt in dat het proces en de maatregel niet alleen consistent moeten zijn met wettelijke